

Nr 426.

Av herr **Pettersson** i Dahl **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 222, med förslag till lag om kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen.

I proposition nr 222 har Kungl. Maj:t lagt fram förslag till lag om kommunernas bidrag till kostnaderna för folkpensioneringen. Nämda förslag avviker i väsentliga delar från det förslag som särskilda sakkunniga utarbetat med anledning av beslut vid föregående års riksdag angående ändrade grunder för kommunernas bidrag till tilläggs- och änkepension samt, i förekommande fall, bostadstillägg. Enligt Kungl. Maj:ts förslag vid 1946 års riksdag skulle varje kommun bidra med 20 % av kostnaderna för tilläggs- och änkepension samt med 30 % av kostnaden för bostadstillägg i grupp II, med 40 % i grupp III, med 50 % i grupp IV och med 60 % i grupp V. Riksdagen fann sig emellertid icke kunna godtaga de föreslagna bestämmelserna för kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna utan beslöt med anledning av väckta motioner att kommunernas bidrag borde graderas efter skatteunderlaget och att förslag därom efter utredning skulle föreläggas 1947 års riksdag.

De sakkunniga föreslogo att kommunerna skulle bidra dels med en allmän del, beräknad efter viss med skatteunderlaget per invånare varierande procent av kostnaden för utbetalade tilläggs- och änkepensioner samt bostadstillägg minskade med Ortsandelen, dels med en Ortsandel, motsvarande den del av de ordinarie bostadstilläggen vilken vore att betrakta som en lokal förmån. Kommunens Ortsandel av kostnaderna för bostadstilläggen skulle utgöra i grupp II en åttondel, i grupp III en fjärdedel, i grupp IV tre åttondelar och i grupp V hälften. Beträffande kostnaderna för den allmänna andelen skulle kommunernas bidrag fastställas till 15 % i kommuner som hade 10 skattekronor per invånare. För en kommun med dubbelt så högt skatteunderlag borde bidragsprocenten fastställas till dubbla normalbidragsprocenten och för en kommun med endast hälften så stort skatteunderlag borde bidragsprocenten bestämmas till halva normalbidragsprocenten. Därigenom skulle utdebiteringen per skattekrona för ifrågasvarande pensionskostnader bli oberoende av skatteunderlaget i kommunen.

Enligt de sakkunnigas förslag beräknas kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna vid ett genomsnittligt skatteunderlag per invånare i riket med 15,2 skattekronor uppgå till 71 milj. kr. Vid ett stigande medel-skatteunderlag komma kommunernas kostnader att öka, så att desamma vid 20 skattekronor per invånare uppskattas till 85 milj. kr. Å andra sidan uttalade föregående års riksdag att kommunernas bidrag borde begränsas

till eller i varje fall icke mera avsevärt överstiga 67 milj. kr. Med den höjning av skatteunderlaget som ägt rum sedan 1944 kan det därför övervägas huruvida icke bidragsprocenten skulle kunna sänkas i förhållande till de sakkunnigas förslag. Om bidragsprocenten fastställdes till exempelvis 1,2 per skattekrona, torde kommunernas totalbelopp komma att närmare ansluta till den av föregående års riksdag beräknade summan.

Kungl. Maj:ts förslag angående kommunernas bidrag till pensionskostnaderna skiljer sig från de sakkunnigas dels genom att Ortsandelen förordas slopad och dels genom att den övre gränsen för kommunernas kostnader förordas sänkt till 50 %. Det förra förslaget innebär att kommunbidraget till bostadstilläggen i sin helhet beräknas enligt samma grunder som bidraget till tilläggs- och änkepensionerna, alltså efter en med antalet skattekronor per invånare varierande procentsats. Det senare förslaget betyder att kommunbidragen i intet fall få överstiga halva kostnaden för de pensionsförmåner, till vilka kommun bidrager, och att kommunbidragen aldrig komma att beräknas på högre skattekrontal per invånare än 33 1/3 skattekrona. Följden av de av departementschefen företagna ändringarna blir att kommunerna i de högsta bostadskostnadsgrupperna få väsentligt reducerade utgifter för folkpensioneringen. Sålunda beräknas kommunbidraget för Stockholms vidkommande komma att utgå med 14,9 milj. kr. enligt propositionens förslag mot 20,5 milj. kr. enligt de sakkunnigas, under det att motsvarande siffror för Göteborgs del bli 4,9 och 6,9 milj. kr. Vidare framgår av en till propositionen fogad tabell, att medan kommuner i bostadskostnadsgrupp I icke få någon som helst minskning och kommuner i grupp II och III en ganska obetydlig lindring, blir densamma verkligt betydande i grupp IV och V.

Motionärerna kunna för sin del icke tillstyrka de ändrade grunder för kommunernas bidrag till folkpensioneringskostnaderna som departementschefen förordat. Särskilt betänkligt anse vi det förslag vara som innebär ett slopande av kommunernas kostnader för Ortsandelen av bostadstilläggen. Tvärtom böra enligt vår uppfattning kommunerna ensamma svara för de kostnader som representera lokala förmåner, dvs. ha sin grund i att bostäderna äro av bättre standard i de högre Ortsgrupperna än i de lägre. Det råder icke någon tvekan om att en sådan överstandard råder på de högre Ortsgrupperna, vilket även framhållits av socialvårdskommittén. Vi ha därför funnit att det förslag de tillkallade sakkunniga framlagt i sitt betänkande SOU 1946: 82 är väl avvägt med hänsyn till existerande förhållanden och avgjort att föredraga framför Kungl. Maj:ts.

Det förtjänar i detta sammanhang understrykas att i flera av de motioner som lågo till grund för riksdagens beslut angående utredning om nya bestämmelser för kommunbidragen framhålltes att kommunerna själva skola bära kostnaderna för den högre bostadsstandarden på högre Orts-

grupper. I motionerna I: 318 och II: 487 säges sålunda: »Den av socialvårds-kommittén berörda standardskillnaden mellan städer och landskommuner gör sig enligt vår mening i ungefär samma grad gällande med avseende på kommuner å ena sidan i högre och å andra sidan i lägre ortsgupper. Då en sådan överstandard får betraktas som en kommunal angelägenhet och icke en statlig, bör hela kostnaden för överstandarderna åvila vederbörande kommun». I särskilda utskottets utlåtande säges vidare att de motionsvis framförda synpunkterna böra beaktas vid en omarbetning och att hänsyn även bör tagas till andra därmed sammanhängande frågor. Departementschefens frångående i här nämnda avseenden av de sakkunnigas förslag synes knappast stå i överensstämmelse med av föregående års riksdag gjorda uttalanden.

Därutöver kan nämnas att departementschefens förslag så vitt kan bedömas synes leda till att exempelvis Stockholm får betala lägre bidrag till kostnaderna för bostadstilläggen än vad som skulle ha blivit följden, därest förslaget vid föregående års riksdag bifallits. Avsikten med riksdagens hemställan om nya grunder för kommunernas bidrag till folkpensioneringskostnaderna kan knappast ha varit att en lättnad av dylik storlek skulle beredas kommunerna i de högsta bostadskostnadsgrupperna.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 222 måtte besluta att kommunerna skola bidra till kostnaderna för under året utbetalade tilläggs-pensioner, änkepensioner eller bostadstillägg med dels allmän andel och dels, i förekommande fall, Ortsandel i enlighet med av ovan omnämnda sakkunniga framlagt förslag samt att vederbörande utskott måtte få i uppdrag att utarbeta de lagändringar som därav föranledas.

Stockholm den 7 maj 1947.

Anders Pettersson
i Dahl.

J. Onsjö.

Gunnar Larsson
i Luttra.

J. H. Johansson
i Norrfors.

David Boman
i Stavsund.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.

Axel Rubbestad.

Gustaf Svensson
i Vä.

P. J. Edberg.

Aron Gustafsson
i Lekåsa.

Ivar Johansson.

E. Pettersson,
Ersbacken.

Per Persson,
Norrbj.

Nils G. Hansson
i Skegrie.

F Ö R S L A G

till

lag angående kommunernas bidrag till folkpensionskostnaderna.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Till kostnaderna för pensioner enligt lagen om folkpensionering den 29 juni 1946 (nr 431) skola kommunerna lämna bidrag enligt vad nedan stadgas.

2 §.

Varje kommun bidrager för pensionsberättigad, som för visst år mantalsskrives i kommunen och till vilken under året utbetalas tilläggspension, änkepension eller bostadstillägg, med dels allmän andel, beräknad på sätt i 3 § 1 mom. sägs, dels ock, i förekommande fall, ortsandel, beräknad på sätt i 3 § 2 mom. sägs.

Har pensionsberättigad icke för året mantalsskrivits i någon kommun, åligger bidragsskyldigheten den kommun, där han senast blivit mantalsskriven.

3 §.

1 mom. Kommuns allmänna andel i pensionskostnaderna för året utgör, för varje fullt tiotal skatteören per invånare i kommunen, tre tjugondels procent av kostnaden för under året utbetalade tilläggspensioner och änkepensioner ävensom bostadstillägg minskade med sådan ortsandel varom i 2 mom. sägs; dock att allmänna andelen icke må överstiga hela kostnaden.

Vid bestämmandet av antalet skatteören per invånare i kommunen skall hänsyn tagas till det antal skattekronor och skatteören, som enligt bestämmelserna i kommunalskattelagen påförts de till kommunen skattskyldiga i den vid årets utgång gällande taxeringslängden för året, samt till antalet invånare vid årets ingång.

2 mom. Kommuns ortsandel i pensionskostnaderna för visst år bestämmes i förhållande till kostnaden för under året utbetalade bostadstillägg och utgör:

- för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp II en åttondel;
- för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp III en fjärdedel;
- för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp IV tre åttondelar samt
- för ort tillhörande bostadskostnadsgrupp V hälften.

4 §.

Särskilt bostadstillägg skall i sin helhet bekostas av den kommun, vars pensionsnämnd beviljat tillägget.

5 §.

Varje kommuns bidrag uträknas av pensionsstyrelsen. Angående tid och sätt för gäldande av kommunbidrag förordnas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1948.